

Història de la música dels segles XX i XXI

Codi: 100643

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500240 Musicologia	OB	3	2

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Germán Gan Quesada

Correu electrònic: German.Gan@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent

Germán Gan Quesada

Prerequisits

No hi ha cap prerequisit per a la matrícula d'aquesta assignatura

Objectius

1. Conèixer els principals corrents artístics, les línies de pensament i la periodització de la Historia de la Música dels Segles XX i XXI, així com els llenguatges sonors i les eines tecnològiques que els han acompanyat.
2. Explicar les transformacions en els sistemes de producció musical, usos i recepció de repertoris en relació amb els contextos polític, social i cultural.
3. Analitzar la repercussió dels canvis musicals en els diferents grups socials, amb especial atenció a les conseqüències en l'actualitat d'aquests processos.
4. Desenvellir en els estudiants un pensament crític respecte als processos artístics i les seves circumstàncies històriques.
5. Aplicar correctament la terminologia associada a cadascuna de les metodologies d'estudi dels discursos sonors desenvolupats al segle XX i a l'actualitat.
6. Posar de relleu el paper de la dona compositora i intèrpret al llarg del període objecte d'estudi.

Competències

- Analitzar críticament les obres musicals des de qualsevol punt de vista de la disciplina musicològica.
- Conèixer i comprendre l'evolució històrica de la música i les seves característiques tècniques, estilístiques, estètiques i interpretatives des d'una perspectiva diacrònica.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar i contrastar les diferents vies de recepció i consum musicals en la societat i en la cultura de cada època.

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Relacionar conceptes i informacions de diferents disciplines humanístiques, científiques i socials, especialment les interaccions que s'estableixen entre la música i la filosofia, la història, l'art, la literatura i l'antropologia.
- Vincular els coneixements adquirits amb la praxi musical, col·laborant amb els intèrprets a través de l'anàlisi i la contextualització dels diferents repertoris, tant els relacionats amb la música històrica com amb les diverses manifestacions de la música contemporània.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
2. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
3. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic en un determinat context cultural.
4. Aplicar a la recerca musical les conceptualitzacions pròpies de la filosofia, la història, la literatura i l'antropologia.
5. Comunicar per escrit, amb correcció, precisió i claredat argumentals i terminològiques, els coneixements adquirits, tant en l'àmbit de l'especialització com de la divulgació musicals.
6. Considerar la matèria de manera integral i identificar el context en el qual s'inscriuen els processos estudiats i la relació que tenen amb els elements i els factors que intervenen en el desenvolupament sociohistòric.
7. Contextualitzar en l'entorn històric i cultural les obres musicals des d'una perspectiva crítica.
8. Definir els processos de periodització i de classificació estilística i tipologia usuals en la conceptualització històrica del fet musical.
9. Determinar la complexitat dels processos de recepció de la música.
10. Establir els fenòmens de circulació de les idees en el domini musical.
11. Exposar els coneixements sobre la història, l'art o altres moviments culturals.
12. Identificar correctament el repertori essencial i els principals compositors de cada un dels moments històrics.
13. Identificar críticament les diferents orientacions de praxi musical que els intèrprets apliquen a la música de cada època històrica.
14. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
15. Identificar els mètodes propis de la història i la seva relació amb l'anàlisi de fets concrets.
16. Identificar i ubicar críticament en la seva època històrica les diferents tipologies musicals.
17. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
18. Identificar les propietats estilístiques de cada període històric.
19. Integrar els coneixements adquirits en l'elaboració de textos sintètics i expositius adequats a l'àmbit comunicatiu acadèmic i d'especialització.
20. Integrar les noves tendències en la creació musical a l'evolució històrica general i observar-ne la incardinació en el panorama sociopolític en què s'emmarquen.
21. Interpretar els textos teòrics més importants de cada època.
22. Reconèixer en la praxi musical els elements de diverses cultures i de diferents èpoques històriques.
23. Relacionar els canvis tecnològics i científics de cada època amb la creació i la recepció de la música.
24. Resoldre problemes d'índole metodològica en l'àmbit de la musicologia.
25. Utilitzar correctament el lèxic específic de la història.
26. Utilitzar el vocabulari propi de la ciència musicològica relacionat amb cada època històrica.
27. Vincular els períodes de la història de la música amb els períodes de la història de l'art, a través de les semblances i les discrepàncies.

Continguts

Tema 1. Modernisme i avantguarda en pràctica: els inicis del segle XX.

Estudi de cas 1. Revolució sobre l'escena: els *Ballets Russes* de Diaghilev (1909-1929).

Tema 2. El panorama d'entreguerres: *le retour à l'ordre*.

Tema 3. La música en temps de crisi: música, política i regimens autoritaris.

Tema 4. La música dins d'un context de renovació cultural: l'"Edat de Plata" a Espanya y Catalunya.

Tema 5. Músiques per a després d'una guerra: Darmstadt i la segona avantguarda.

Estudi de cas 2. Les avantguardes de posguerra a Espanya i Catalunya (1945-1968): un camí difícil.

Tema 6. El pluralisme 'postmodern' (I): concepte i pràctiques de la intertextualitat musical.

Tema 7. El pluralisme 'posmodern' (II): accions musicals, experiències espacials i acústiques.

Tema 8. Repensant la forma com a procés: propostes minimalistes.

Tema 9. La fi de la dinàmica d'avantguardes: cap a una nova expressió musical.

Tema 10. El gest sonor (I): nous recursos tímbrics i corporalitat performativa.

Tema 11. Hibridació, *crossbreeding* i globalització: noves vies.

Tema 12. La música a l'era digital: fi de l'història o història sense fi?

Metodologia

L'assignatura té un perfil que combina el caràcter teòric i el pràctic. Així, s'alternaran sessions expositives de formació general teòrica amb d'altres on el vessant pràctic és l'eix [comentaris analítics de partitures i textos, i estudis de cas]. Aquestes activitats seran tant de tipus col·lectiu com a partir del debat a l'aula en subgrups petits.

1. Lliçons expositives: conceptualització i síntesi de cadascun dels temes d'estudi.

2. Sessions pràctiques, per a la realització d'anàlisis de textos i partitures a l'aula en grups reduïts, amb una posada en comú final.

3. Tutories: almenys dues sessions de tutoria seran imprescindibles per a superar l'assignatura (una de grupal i una altra d'individual). En aquestes fonamentalment es supervisarà el treball autònom de l'estudiant i es resoldran els dubtes eventuais.

A l'Aula Moodle de la UAB s'obrirà, a l'inici de les activitats de l'assignatura, un espai específic on es trobaran els materials i els enllaços necessaris per preparar l'assignatura, d'acord amb la distribució temporal dels continguts i sempre segons les condicions legals de (C). En aquest sentit, l'Aula Moodle de l'assignatura és l'espai de referència de les seves activitats i actuarà com a repositori únic dels seus materials docents i comunicacions; tota consulta relativa a l'assignatura haurà de transmetre's pel mail associat a aquesta Aula Moodle i, per tant, no s'atendran consultes sobre l'assignatura enviats mitjançant l'adreça electrònica general del professor.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			

Anàlisi de partitures	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27
Sessions teòrico-pràctiques	26	1,04	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27
Tipus: Supervisades			
Lectures i comentaris de fonts bibliogràfiques	28	1,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27
Seminaris de comentaris de textos i audicions	11	0,44	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27
Tutoria individual	2	0,08	
Tipus: Autònomes			
Cerca d'informació, elaboració de comentaris de text / anàlisi i estudi personal	67	2,68	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27

Avaluació

1. Es proposa el sistema d'avaluació continuada, prioritzant, sobre les dues proves teòriques establertes (7 d'abril de 2021 i penúltima setmana de maig de 2020), la realització d'un dossier d'audicions complementàries corresponents als temes 1-6 i 8, el llistat de les quals s'ofereix al final d'aquest epígraf. Les instruccions per a la realització d'aquest dossier, així com informació addicional sobre el format, vies i dates de lliurament, es concretaran a l'inici de les activitats de l'assignatura.

2. La superació dels tres ítems d'avaluació és independent i obligatòria per completar el recorregut de l'assignatura; els percentatges que s'hi adjudiquen són indivisibles. No es contemplarà la possibilitat de superar l'assignatura sense el lliurament i avaluació positiva d'aquests tres ítems i en cap cas es realitzaran mitjanes de qualificacions amb una nota parcial suspensa.

3. La possibilitat de recuperació es limita a un 30% de la qualificació global, és a dir, a una de les proves parcials, prèvia consulta amb el professor responsable i en la data establerta a l'efecte per la Facultat. La qualificació màxima assolible en el procés de recuperació d'aquest ítem és de 6.

4. La data de revisió de les qualificacions dels ítems d'avaluació es comunicarà al moment de su publicació, via Aula Moodle de l'assignatura.

5. Es considerarà "no avaluable" l'alumne que no lliuri cap element d'avaluació dels establerts en aquest apartat; en qualsevol altre cas, l'alumne haurà començat el procés d'avaluació i, per tant, rebrà la qualificació numèrica que li pertorqui sobre la base dels ítems lliurats.

OBSERVACIONS RELLEVANTS

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Llistat d'audicions complementàries

Tema 1

GUSTAV MAHLER, Simfonia n. 5 (1902)
MAURICE RAVEL, Quartet en Fa (1902/03)
CLAUDE DEBUSSY, La Mer (1903/1909)
SERGEI RACHMANINOV, Les campanes op. 35 (1913)
ARNOLD SCHÖNBERG, Pierrot lunaire op. 21 (1912)
LEOŠ JANAČEK, Sinfonietta (1926)
ANTON WEBERN, Cinc peces per a quartet de corda op. 5 (1909)

Tema 2

IGOR STRAVINSKY, Pulcinella (1920)
PAUL HINDEMITH, Kammermusik n. 1 op. 24/1 (1921)
ALFREDO CASELLA, Scarlattiana op. 44 (1926)
AARON COPLAND, El Saló Mèxic (1936)
ALBAN BERG, Concert per a violí i orquestra (1935)
ALBERTO GINASTERA, Estancia op. 7 (1941), 'Malambo'

Tema 3

SERGEI PROKOFIEV, Obertura sobre temes hebreus (1919)
OLIVIER MESSIAEN, Quatuor pour la fin du temps (1940)
BENJAMIN BRITTEN, Les Illuminations (1940)
ANDRÉ JOLIVET, Les Trois Complaintes du Soldat (1940)
DMITRI SHOSTAKOVICH, Simfonia n. 8 (1941)

Tema 4

EDUARD TOLDRÀ, Vistes al mar (1921)
MANUEL DE FALLA, El Retablo de Maese Pedro (1923)
ÓSCAR ESPLÀ, La nochebuena del diablo (1923)
ERNESTO HALFFTER, Sonatina (1928)
GUSTAVO PITTALUGA, La romería de los cornudos (1930)
BALTASAR SAMPER, Ritual de pagesia (1935)
ROBERT GERHARD, Albada, interludi i dansa (1936)

Tema 5

PIERRE HENRY, Symphonie pour un homme seul (1950)
KARLHEINZ STOCKHAUSEN, Gesang der Jünglinge (1955/56)

IANNIS XENAKIS, Achorripsis (1956)

KARLHEINZ STOCKHAUSEN, Zyklus (1959)

HENRI POUSSEUR, Scambi (1958)

PIERRE BOULEZ, Pli selon pli (1959), 'Improvisation I sur Mallarmé'

ROBERT GERHARD, Simfonia n. 3 'Collages' (1960)

JOSEP MARIA MESTRES QUADRENY, Quartet de Catroc (1962)

GYÖRGY LIGETI, Nouvelles aventures (1962/65)

LUCIANO BERIO, Sequenza III (1966)

WITOLD LUTOSŁAWSKI, Trois poèmes d'Henri Michaux (1963), 'Le Grand Combat'

Tema 6

KARLHEINZ STOCKHAUSEN, Hymnen (1966)

MAURICIO KAGEL, Ludwig van (1970)

ALFRED SCHNITTKE, Quartet de corda n. 3 (1983)

LUCIANO BERIO, Rendering (1989/90)

BENET CASABLANCAS, Full d'àlbum (1993)

XAVIER BENGUEREL, Llibre Vermell (1988)

SOFÍA GUBAIDULINA, Reflections on B-A-C-H (2002)

JOAN MAGRANÉ, Madrigal. Musik mit Gesualdo (2012)

Tema 7 [no s'inclou al dossier]

Tema 8

TERRY RILEY, In C (1964)

CARMELO A. BERNAOLA, Sinfonía en Do (1974)

TOMÁS MARCO, Pulsar (1986)

PHILIP GLASS, Quartet de corda n. 3 'Mishima' (1985)

ARVO PÄRT, Berliner Messe (1990)

JOHN ADAMS, Dr. Atomic (2005)

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Lliurament d'un dossier d'audicions complementàries	40 %	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27

Prova parcial 1	30 %	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27
Prova parcial 2	30%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27

Bibliografia

Bibliografia general

Antonkoletz, Elliott. *A History of Twentieth-Century Music in a Theoretical-Analytical Context*. London and New York: Routledge, 2014.

Auner, Joseph. *La música en los siglos XX y XXI*. Madrid: Akal, 2017.

Berger, Karol - Anthony Newcomb (eds.). *Music and the Aesthetics of Modernity*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2005.

Carredano, Consuelo - Victoria Eli (eds.). *Historia de la música en España e Hispanoamérica*, vol. 8: La música en Hispanoamérica en el siglo XX. Madrid: Fondo de Cultura Económica, 2015.

Cook, Nicholas - Anthony Pople (eds.). *The Cambridge History of Twentieth-Century Music*. Cambridge / New York: Cambridge University Press, 2004.

Cooke, Mervyn (ed.). *The Cambridge Companion to Twentieth-Century Opera*. Cambridge / New York: Cambridge University Press, 2008.

Cox, Christoph - Daniel Warner (eds.). *Audio Culture. Readings in Modern Music*. New York: Continuum, 2006.

Dibelius, Ulrich. *La música contemporánea a partir de 1945*. Madrid: Akal, 2004.

Floros, Constantin. *New Ears for New Music*. Bern et al.; Peter Lang Verlag, 2013.

Fubini, Enrico. *El siglo XX: entre música y filosofía*. València: Publicaciones de la Universitat de València, 2014. *Estètica & Crítica*, 19.

García Laborda, José M.^a (ed.). *La música moderna y contemporánea a través de los escritos de sus protagonistas (una antología de textos comentados)*. Sevilla: Doble J, 2010.

González Lapuente, Alberto (ed.). *Historia de la música en España e Hispanoamérica*, vol. 7: La música en España en el siglo XX. Madrid: Fondo de Cultura Económica, 2012.

Griffiths, Paul. *Modern Music and after. Directions since 1945*. New York: Oxford University Press, 1995.

Kostelanetz, Richard - Joseph Darby (eds.). *Classic Essays on Twentieth-Century Music. A Continuing Symposium*. New York: Schirmer, 1996.

Lester, Joel. *Enfoques analíticos de la música del siglo XX*. Madrid: Akal, 2005.

Marco, Tomás. *Escuchar la música de los siglos XX y XXI*. Madrid: Fundación BBVA, 2017.

Morgan, Robert P. *La música del siglo XX. Una historia del estilo musical en la Europa y la América modernas*. Madrid: Akal, 1994.

Solomos, Makis. *De la musique au son. L'émergence du son dans la musique des XXe. et XXIe. siècles*. Rennes: Presses Universitaires de Rennes, 2013.

Whittall, Arnold. *Musical Composition in the Twentieth Century*. Oxford: Oxford University Press, 1999.

Whitall, Arnold. *Exploring Twentieth-Century Music. Tradition and Innovation*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.

Bibliografia complementària

Adell, Joan-Elies - Jaume Radigales (eds.). *(Des)acords. Música i músiques als Països Catalans (1975-2009)*. Vilanova i la Geltrú: El Cep i la Nasa, 2009.

Álvarez Cañibano, Antonio et al. (eds.). *Compositoras españolas: la creación musical femenina desde la Edad Media hasta la actualidad*. Madrid: INAEM, 2008.

Attali, Jacques. *Ruidos. Ensayo sobre la economía política de la música*. Madrid: Siglo XXI, 1995.

Beal, Amy C. *New Music, New Allies. American Experimental Music from the Zero Hour to Reunification*. Berkeley, CA: University Of California Press, 2006.

Blánquez, Javier. *Una invasión silenciosa. Cómo los autodidactas del pop han conquistado el espacio de la música clásica*. Barcelona: Capitán Swing, 2014.

Bofill Levi, Anna. *Los sonidos del silencio. Aproximación a la historia de la creación musical de las mujeres*. Barcelona: Aresta, 2015.

Born, Georgina. *Rationalizing Culture: IRCAM, Boulez, and the Institutionalization of the Musical Avant-Garde*. Berkeley, CA: University of California Press, 1995.

Bowers, Jane - Judith Tick (eds.). *Women making music: the Western Art Tradition, 1150-1950*. Urbana, IL: University of Illinois Press, 2005.

Bowie, Andrew. *Music, Philosophy and Modernity*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007.

Bosseur, Dominique - Jean-Yves Bosseur. *Révolutions musicales. La musique contemporaine depuis 1945*. Évreux: Minerve, 1999 (5.ª ed.).

Bosseur, Jean-Yves - Pierre Michel. *Musiques contemporaines. Perspectives analytiques (1950-1985)*. Évreux: Minerve, 2007.

Carroll, Mark. *Music and Ideology in Cold War Europe*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.

Celedón Bórquez, Gustavo. *Sonido y acontecimiento*. Santiago de Chile: Ediciones Metales Pesados, 2016.

Charles Soler, Agustín. *Análisis de la música española del siglo XX. En torno a la generación del 51*. Valencia: Rivera Editores, 2002.

Chew, Geoffrey (ed.). *New Music in the New Europe 1918-1938. Ideology, Theory and Practice*. Prague: Koniasch Latin Press, 2007.

Citron, Marcia. *Gender and the Musical Canon*. Urbana, IL: University of Illinois Press, 2000.

Cobussen, Marcel - Vincent Meelberg- Barry Truax. *The Routledge Companion to Sounding Art*. London / New York: Routledge, 2016.

Collins, Nick - Julio d'Escrivan (eds.). *The Cambridge Companion to Electronic Music*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017 (2.ª ed.).

Creació musical contemporània a Catalunya. Barcelona: Associació Catalana de Compositors, 2013.

Darbon, Nicolas. *Musica Multiplex. Dialogue du simple et du complexe en musique contemporaine*. Paris: L'Harmattan, 2007.

Dávila, Ana María - Javier Pérez Senz. *Compositors d'avui. Guia de la música contemporània a Catalunya*. Barcelona: Caixa Catalunya - Obra Social, 2008.

Doce notas preliminares, 8 (2001). "Postmodernidad, veinte años después".

Dufourt, Hugues. *La musique spectrale. Une révolution épistémologique*. Paris: Delatour, 2014.

Dufourt, Hugues - Joël-Marie Fouquet. *La musique depuis 1945. Matériau, esthétique et perception*. Sprimont: Mardaga, 1996.

Fernández Guerra, Jorge. *Cuestiones de ópera contemporánea. Metáforas de supervivencia*. Madrid: Ed. Gloria Collado, 2009.

Gann, Kyle. *American Music in the Twentieth Century*. New York: Schirmer, 1997.

Fulcher, Jane F. *The Composer as Intellectual. Music and Ideology in France 1914-1940*. Oxford / New York: Oxford University Press, 2005.

Gendron, B. *Between Montmartre and the Mudd Club. Popular Music and the Avant-Garde*. Chicago / London: University of Chicago Press, 2002.

Gloag, Kenneth. *Postmodernism in Music*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012.

Grant, M. J. *Serial Music, Serial Aesthetics. Compositional Theory in Post-War Europe*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.

Heile, Björn (ed.). *The Modernist Legacy. Essays on New Music*. Aldershot: Ashgate, 2009.

Hodgkinson, Tim. *Music and the Myth of Wholeness. Toward a new aesthetic paradigm*. Cambridge, MA / London: The MIT Press, 2016.

Holmes, Thom. *Electronic and Experimental Music: Pioneers in Technology and Composition*. London and New York: Routledge, 2015.

Iges, José et al. *MASE. Historia y presencia del arte sonoro en España*. Madrid: Bandaàparte Editores, 2015.

Iverson, Jennifer. *Electronic Inspirations. Technologies of the Cold War Musical Avant-Garde*. Oxford et al.: Oxford University Press, 2018.

Johnson, Steven. *The New York School of Music and the Visual Arts*. New York: Routledge, 2002.

Lisciani-Petrini, Enrica. *Tierra en blanco. Música y pensamiento a inicios del siglo XX*. Madrid: Akal, 1999.

Kahn, Douglas - Gregory Whitehead. *Wireless imagination. Sound, radio and the avant-garde*. Cambridge, MA: The MIT Press, 1992.

Koay, Kheng K. *The Kaleidoscope of Women's Sounds in Music of the Late 20th and Early 21st Centuries*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2015.

Kramer, Lawrence. *Opera and modern culture*. Berkeley: California University Press, 2004.

Labelle, Brandon. *Background Noise. Perspectives on Sound Art*. London et al.: Bloomsbury Publishing, 2015.

Lochhead, Judy - Joseph Auner. *Postmodern music/postmodern thought*. New York: Routledge, 2002.

Manning, Peter. *Electronic and Computer Music*. Oxford: Oxford University Press, 2013.

MASE. *Historia y proyección del arte sonoro en España*. Córdoba: Bandaàparte Editores, 2015.

McHard, James L. *The Future of Modern Music. A Philosophical Exploration of Modernist Music in the 20th Century and Beyond*. Lavinia, MI: Iconic Press, 2008.

- Nattiez, Jean-Jacques. *Musiques du XXIème siècle*. Paris: Actes Sud, 2003.
- Nexus, 37 (primavera 2007). "La música contemporània: nous reptes a Catalunya i a Europa".
- Nicholls, David. *American Experimental Music*. Cambridge et al.: Cambridge University Press, 1990.
- Noya, Javier. *Armonía universal. Música, globalización cultural y política internacional*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2011.
- Nyman, Michael. *Música experimental: de John Cage en endavant*. Girona: Documenta Universitaria, 2006.
- Potter, Keith, Kyle Gann - Pwyll ap Siôn (eds.). *The Ashgate Research Companion to Minimalist and Postminimalist Music*. Aldershot: Ashgate, 2013.
- Prendergast, Mark. *The Ambient Century. From Mahler to Moby - The Evolution of Sound in the Electronic Age*. London: Bloombury, 2003.
- Quodlibet, 50 (maig-agost de 2011) [dossier "Estética musical contemporánea"].
- Quodlibet, 68 (maig-agost de 2018) [dossier "Arte sonoro (I)"]
- Quodlibet, 69 (setembre-desembre de 2018) [dossier "Entartete Musik"].
- Ramaut-Chevassus, Béatrice. *Musique et postmodernité*. París: Presses Universitaires de France, 1998.
- Ramos, Francisco. *La música del siglo XX. Una guía completa*. Madrid: Turner, 2013.
- Ramos, Pilar. *Feminismo y música: introducción crítica*. Madrid: Narcea, 2003.
- Rutherford-Johnson, Tim. *Music after the Fall. Modern Composition and Culture since 1989*. Oakland, CA: University of California Press, 2017.
- Sánchez de Andrés, Leticia - Adela Presas (eds.). *Música, ciencia y pensamiento en España e Iberoamérica durante el siglo XX*. Madrid: Servicio de Publicaciones de la UAM, 2013.
- Scherzo, 323 (novembre de 2016) [dossier "Minimalismo"].
- Schmelz, Peter J. *Such Freedom, if only musical. Unofficial Soviet Music during the Thaw*. New York: Oxford University Press, 2009.
- Schwartz, Elliott - Daniel Godfrey. *Music since 1945. Issues, Materials, and Literature*. Belmont, CA: Wadsworth/Thomson Learning, 1993.
- Straus, Joseph. *Remaking the Past. Musical Modernism and the Influence of the Tonal Tradition*. Cambridge: Harvard University Press, 1990.
- Supper, Martin. *Música electrónica y música con ordenador. Historia, estética, métodos, sistemas*. Madrid: Alianza Editorial, 2004.
- Taylor, Timothy D. *Strange Sounds. Music, Technology, and Culture*. New York: Routledge, 2011.
- Thorau, Christian - Hansjakob Ziemer (eds.) *The Oxford Handbook of Music Listening in the 19th and 20th Centuries*. London: Oxford University Press, 2019.
- Valle, Andrea. *Contemporary Music Notation. Semiotic and Aesthetic Aspects*. Berlin: Logos Verlag, 2018.
- Vega Rodríguez, Margarita - Carlos Villar Taboada (eds.). *El tiempo en las músicas del siglo XX*. Valladolid: Universidad de Valladolid / Glares, 2001.
- Veitl, Anne. *Politiques de la musique contemporaine. Le compositeur, la 'Recherche musicale' et l'État en France de 1958 à 1991*. Paris: L'Harmattan, 1997.

Watkins, Glenn. *Proff through the Night. Music and the Great War*. Berkeley, CA: University of California Press, 2003.

Whitall, Arnold. *Serialism*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.

Williams, Alastair. *Music in Germany since 1968*. New York: Cambridge University Press, 2013.

Wittje, Roland. *The Age of Electroacoustics. Transforming Science and Sound*. Cambridge, MA / London: The MIT Press, 2016.

Recursos web

Bases de dades i pàgines de caràcter general:

- The Living Composers Project [www.composers21.com]
- Base de Documentation sur la musique contemporain (B.R.A.H.M.S.), IRCAM [brahms.ircam.fr]
- Colección Digital de Música Española (CLAMOR), Fundación Juan March [digital.march.es/clamor/]
- Associació Catalana de Compositors (ACC) [www.accompositors.com]

Revistes

- *Perspectives of New Music* [www.perspectivesofnewmusic.org], 1962-
- *Contemporary Music Review* [www.tandfonline.com/loi/gcmr20#.UdsA0KxmPKc], 1984-
- *Leonardo Music Journal* [<https://www.mitpressjournals.org/Imj>], 1991-
- *Cahiers de l'IRCAM* [<http://web4.ircam.fr/270.html>], 1992-
- *Organised Sound* [<https://www.cambridge.org/core/journals/organised-sound>], 1996-
- *Espacio sonoro* [espaciosonoro.tallersonoro.com], 2004-
- *Sonograma Magazine* [<http://sonograma.org/>], 2008-